

महाराष्ट्र शासन
उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग,
शासन निर्णय, क्र. साप्रोयो-२०१७/प्र.क्र. १५/उद्योग-८,
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक - १४ डिसेंबर, २०१७

वाचा:- उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, शासन निर्णय क्रमांक-साप्रोयो-२०१३/प्र.क्र.५४/उ-८,
दिनांक १/०४/२०१३.

प्रस्तावना:-

राज्याच्या आर्थिक विकासात महिला उद्योजकता महत्वाचा स्रोत मानली गेली आहे. महिला उद्योजक समाजामध्ये व्यवस्थापन, संघटन व व्यवसायाशी संबंधित बाबींमध्ये निरनिराळे आयाम प्रस्तुत करीत आहेत. तथापि, महिलांनी परीचालित केलेल्या उपक्रमांची संख्या ही एकूण उपक्रमांच्या प्रमाणात फारच कमी आहे. आजच्या आधुनिक गतिमान युगात शाश्वत आर्थिक व सामाजिक विकासाच्या जागतिक वाटचालीमध्ये महिला उद्योजकांची महत्वाची भूमिका राहणार आहे. महाराष्ट्र राज्यात महिलांनी समाजामध्ये जरी मोलाची भूमिका निभावली असली, तरीही अनेक कारणांमुळे त्यांच्यातील उद्योजकीय कार्यक्षमतेला पुरेसा वाव मिळालेला नाही.

सदयस्थितीत महिला उद्योजकांपुढे लिंगभेद व समाजातील स्थान, व्यवसाय सुरु करण्यासाठी अपुरे स्रोत, तांत्रिक व व्यवस्थापकीय ज्ञानाचा अभाव, मर्यादित आर्थिक स्रोत व गुंतवणुक सहाय्य, परवडयाजोग्या व सुरक्षित व्यावसायिक जागांचा अभाव इत्यादी अनेक आव्हाने आहेत. राज्याच्या सर्वसमावेशक विकासासाठी महिलाचलित उपक्रमांच्या व्दारे आर्थिक व सामाजिक बदल घडवण्यास प्रोत्साहन देणारे जागतिकदृष्ट्या सक्षम व्यवसाय केंद्र बनविणे व महिला उद्योजकांसाठी पोषक वातावरण निर्माण करणे, या दृष्टीकोनातून महिला उद्योजकांसाठी सक्षम धोरण राबण्याचे प्रस्तावित आहे.

शासनाने यापूर्वी विविध नाविण्यपूर्ण पुढाकार घेऊन राज्यातील औद्योगिक वातावरण अधिक सुधारण्यासाठी व उद्योजकांच्या विकासासाठी ते अधिक अनुकूल बनविण्याकरीता व समावेशकता कायम ठेवत उद्योगांना जागतिक स्पर्धेची किनार देण्यासाठी औद्योगिक धोरण -२०१३ घोषित केले आहे. त्यामुळे राज्याच्या औद्योगिक वाढीच्या मुख्य प्रवाहात महिला उद्योजकांच्या सक्रीय सहभागाने सर्वसमावेशक आर्थिक विकास होण्यासाठी महिला उद्योजकांकरीता विशेष योजना प्रस्तावित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

प्रस्तुत महिला उद्योजकांसाठी विशेष धोरणाचे उद्दीष्ट महिला परिचालित उद्योगांचे प्रमाण ९ % वरून २० % पर्यंत सुधारण्याचे आहे. महिला उद्योजकांच्या वाढीसाठी राज्यात आश्वासक व्यावसायिक वातावरण निर्माण करणे व तांत्रिक, परिचालनात्मक तसेच आर्थिक सहाय्य पुरवून राज्यातील महिलांना अधिक रोजगाराच्या संधी निर्माण करण्याच्या दृष्टीकोनातून राज्यातील महिला उद्योजकांसाठी विशेष धोरण - २०१७ ला शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

महिला उद्योजकांसाठी राबविण्यात येणाऱ्या विशेष धोरणाची व विशेष प्रोत्साहन योजनेची ठळक वैशिष्ट्ये खालीलप्रमाणे राहतील:-

महिला उद्योजकाची व्याख्या

महिला उद्योजकांच्या व्याख्येमध्ये खालील घटक प्रस्तावित करण्यात येत आहेत :-

१.	एकल मालकी घटक	:-	महिला उद्योजकांचे १०० टक्के भाग भांडवल
२.	भागीदारी घटक	:-	भागीदारी घटक ज्यामध्ये १०० टक्के भाग भांडवल
३.	सहकारी क्षेत्र	:-	सहकार कायदांतर्गत ज्या सहकारी संस्थेमध्ये १०० टक्के महिला उद्योजकांचा समावेश असलेली संस्था
४.	खाजगी किंवा सार्वजनिक मर्यादित घटक	:-	ज्या घटकांमध्ये महिला उद्योजकांचे किमान १०० टक्के भाग भांडवल असेल अशी कंपनी
५.	स्वयं सहाय्यता बचत गट	:-	जे बचत गट नोंदणीकृत असून, सदर व्याख्येतील क्रमांक ३ आणि ४ नुसार स्थापित झालेले आहेत

(उद्योगांच्या उपरोक्त नमूद केलेल्या घटकांमध्ये किमान ५० टक्के महिला कामगार असलेल्या उपक्रमांना योजनेअंतर्गत प्रोत्साहनासाठी पात्र समजण्यात येईल.)

१. विशेष प्रोत्साहन योजनेची व्याप्ती:-

सूक्ष्म, लघु व मध्यम उपक्रम विकास (MSMED) अधिनियम २००६ अंतर्गत उत्पादनासाठी उद्योग आधार धारण करणारे, व सामुहिक प्रोत्साहन योजना २०१३ तील पात्र उपक्रम प्रस्तुत विशेष प्रोत्साहन योजनेसाठी पात्र असतील.

२. विशेष प्रोत्साहन योजनेचे स्वरूप :-

अ) विशेष प्रोत्साहन योजना:- योजनेतर्गत पात्र घटकांना सामुहिक प्रोत्साहन योजना २०१३-चे सर्व निकष व अटी लागू राहतील.

ब) सामुहिक प्रोत्साहन योजना २०१३ अंतर्गत अतिरिक्त सवलती

अ व ब विभागातील उद्योजकांसाठी क विभागातील सवलती लागू राहतील.

क व ड विभागातील उद्योजकांसाठी ड+ विभागातील सवलती लागू राहतील.

ड+ व विना उद्योग जिल्हा विभागातील उद्योगांसाठी नक्षल प्रभावित विभागातील सवलती लागू होतील.

क. भांडवली अनुदान:-

नवीन व विस्तारीत पात्र सूक्ष्म, लघु व मध्यम उपक्रमांना तालुका वर्गीकरणानुसार अनुज्ञेय स्थिर भांडवली गुंतवणूकीच्या १५% ते ३५% दराने रु. २० ते १०० लाख मर्यादेपर्यंत भांडवली अनुदान देण्यात येईल. प्रस्तुत भांडवली अनुदान घटकाचे उत्पादन सुरु झाल्यापासून ५ समान वार्षिक हप्त्यांमध्ये वितरीत करण्यात येईल.

क्रमांक	साप्रोयो २०१३ नुसार तालुक्याचे वर्गीकरण	भांडवली अनुदान- (स्थिर भांडवली गुंतवणूकीचे %)	विशेष भांडवली अनुदानाची कमाल मर्यादा (रुपये लाखात)
१.	अ व ब	१५%	२०
२.	क	१५%	२०
३.	ड	२०%	२५
४.	ड+	२५%	५०
५.	उद्योग नसलेले जिल्हे व नक्षल प्रभावित विभाग	३५%	१००

केंद्रशासन, राज्यशासन तसेच त्यांचे उपक्रम यांचेमार्फत इतर योजनेअंतर्गत भांडवली अनुदान मिळत असलेल्या घटकांना संबंधित योजनेचा लाभ अनुज्ञेय होईल परंतु एकत्रित भांडवली अनुदानाची रक्कम जास्तीत जास्त ५०% च्या वर अनुज्ञेय राहणार नाही.

ड) वीज दर अनुदान

नवीन व विस्तारीत पात्र सूक्ष्म, लघु व मध्यम उपक्रम हे वापरलेल्या विजेवरील भरणा करण्यात आलेल्या वीज दराच्या अनुदानासाठी पात्र असतील. विदर्भ, मराठवाडा, व उत्तर महाराष्ट्रातील

जिल्हे तसेच कोकण विभागातील रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यांमधील उद्योगांना प्रत्येक युनिट विजेमागे रु २/- व राज्यातील इतर जिल्ह्यातील उद्योगांना प्रत्येक युनिट विजेमागे रु १/- एवढी सवलत, प्रत्यक्ष उत्पादन सुरु झाल्यानंतर ५ वर्षे कालावधीसाठी अनुज्ञेय असेल. वीज शुल्क सवलत ही सामूहीक प्रोत्साहन योजना २०१३ अंतर्गत उद्योग विभागाच्या अर्थसंकल्पीय तरतूदीतून दिली जाईल. वीज दर अनुदानाची ही सवलत साप्रोयो २०१३ अंतर्गत देय असलेल्या वीजदर सवलतीऐवजी देय राहिल.

ई) व्याज दर अनुदान:-

नवीन व विस्तारीत पात्र सूक्ष्म, लघु व मध्यम उपक्रम हे व्याज दर अनुदानासाठी पात्र असतील. स्थावर मत्ता संपादन करण्यासाठी बँका व सार्वजनिक वित्तीय संस्थांकडून घेतलेल्या मुदत कर्जावर प्रत्यक्ष भरणा केलेल्या व्याजासाठी व्याज दर अनुदान देय राहिल. कोणत्याही संस्थेकडून किंवा भारत सरकारच्या एखाद्या योजनेअंतर्गत प्राप्त होणारी व्याजातील सवलत व दंड / चक्रवाढ व्याज वजा करून, वित्तीय संस्थेचा प्रत्यक्ष व्याज दर किंवा ५% यापैकी जे कमी असेल त्या दराने व्याज अनुदान गणित केली जाईल. दरवर्षी देय व्याज अनुदाचे प्रमाण हे संबंधित वर्षामधील भरणा झालेल्या वीज वापराच्या देयाकांच्या दुपटीपेक्षा जास्त असणार नाही. सदर सवलत योजना हि साप्रोयो २०१३ अंतर्गत अनुज्ञेय व्याज सवलतीच्या ऐवजी देय असेल. सदर अनुदान सामूहीक प्रोत्साहन योजना २०१३ अंतर्गत उद्योग विभागाच्या अर्थसंकल्पीय तरतूदीतून देण्यात येईल.

३. कामगार कल्याण साहाय्य

नवीन व विस्तारीत पात्र उद्योगातील महिला कामगारांसाठी कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी / राज्य कामगार कल्याण योजनेतील कंपनीच्या योगदानाच्या ५०% पर्यंतची रक्कम ५ वर्षांच्या कालावधीसाठी अनुदानास पात्र असेल. सदर अनुदान सामूहीक प्रोत्साहन योजना २०१३ अंतर्गत उद्योग विभागाच्या अर्थसंकल्पातून देण्यात येईल.

४. बाजारपेठ विकास व विपणन साहाय्य

अ) मुद्रा विकसन

नवीन व विस्तारीत पात्र उपक्रमांनी त्यांनी उत्पादित केलेल्या उत्पादनांचे मुद्राचिन्ह तयार केल्यास अशा उत्पादनांसाठी मोठी बाजारपेठ खुली होऊ शकेल. यास्तव राज्य शासन महिला उत्पादनांसाठी मुद्राचिन्ह विकसित करण्याच्या एका उपक्रमासाठी साहाय्य करेल. सूक्ष्म व लघु उद्योगातील महिला उद्योजकांनी आपल्या उत्पादनांचे विपणन होण्यासाठी मुद्राचिन्ह विकसित करण्यासाठी केलेल्या खर्चाच्या रकमेच्या ५०% व कमाल रु. १.०० कोटी पर्यंत शासन साहाय्य देईल.

ब) प्रदर्शनांमध्ये सामील होण्यासाठी प्रोत्साहन;

प्रदर्शनांमध्ये सहभागी होण्यास प्रोत्साहन देण्यासाठी , जिथे इतर कुठलेही संघटनात्मक पाठबळ देण्यात येत नाही, अशा देशांतर्गत राज्यस्तरीय प्रदर्शनांमध्ये सहभागी होण्यासाठी रु. ५०,०००/- किंवा प्रदर्शनातील गाळ्याच्या भाड्याच्या ७५% रक्कम व आंतरराष्ट्रीय प्रदर्शनासाठी रु. ३ लाख एवढी मर्यादेत सवलत देण्यात येईल.

महिला उद्योजकांसाठी आयोजित केलेल्या विभागीय/राज्यस्तरीय प्रदर्शनासाठी केलेल्या खर्चाच्या ५०% रक्कम कमाल रु. १०.०० लाख मर्यादेपर्यंत सहाय्य देण्यात येईल. प्रस्तुत विषयी प्रदर्शनांबाबत अनुदाना संदर्भात पात्रता निकष व वाटपाची कार्यपध्दती अपर मुख्य सचिव (उद्योग) यांच्या अध्यक्षतेखाली समन्वय समितीमार्फत विहित करण्यात येईल.

५. समर्पित जागा निर्माण करणे;

(अ) अतिरिक्त चटई क्षेत्र निर्देशांक:-

मॉल / व्यावसायिक केंद्र / बाजारपेठेच्या जागी महिला उद्योजकांसाठी २५% अधिमुल्य घेऊन १० ते १५% अतिरिक्त चटई क्षेत्र निर्देशांक राखीव ठेवण्यात येईल. सदर चटई क्षेत्र निर्देशांक महिला उद्योजकाना समितीने ठरविलेल्या परवडण्यायोग्य दराने देण्यात येईल व सदर समिती नंतर नेमण्यात येईल. ह्यामुळे महिला उद्योजकांच्या उत्पादनांची झलक दाखविण्यासाठी व विक्रीसाठी परवडण्या योग्य जागा निर्माण होतील. तसेच आरक्षित जागांमध्ये महिला केन्द्री व्यवसायांसाठी वैशिष्ट्यपूर्ण अशा सोयीसुविधा उपलब्ध करून देता येतील. अतिरिक्त चटई क्षेत्र निर्देशांक बहाल करण्यासाठीची प्रक्रिया नगर विकास विभाग व उद्योग विभाग संयुक्तपणे ठरवतील.

(ब) महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाचे भूखंडांचे आरक्षण:

जिथे आवश्यक असेल, तिथे महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, लघु व सूक्ष्म उपक्रमासाठी विशेष विभाग विकसित करेल. अशा विशेष विभागांमध्ये समर्पित सामाईक सोयीसुविधा असतील.

(क) जागा राखून ठेवणे :-

सार्वजनिक ठिकाणी म्हणजेच मॉल, रेल्वे स्थानके, बस स्थानके, विमानतळ, सीएफसी समूह, चित्रपटगृहे, पादचारी पूल, भुयारी मार्ग, उड्डाण पूल व व्यापार केंद्रांमध्ये उत्पादने प्रदर्शित करण्यासाठी स्थानिक स्वराज्य संस्था जागा आरक्षित ठेवण्यास परवानगी देतील.

(ड) उबवण केंद्र :-

महिला उद्योजकांसाठी राज्यातील सर्व उबवण केंद्रांमध्ये (Incubation Centre) ३०% आरक्षण ठेवण्यात येईल. व त्याद्वारे महिला उद्योजकांना प्रोत्साहन देण्यात येईल.

६. स्पर्धात्मकता वाढविणे

(अ) समूह विकास केंद्र

महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक समूह विकास कार्यक्रमाच्या (MSI-CDP) अंतर्गत महिला उद्योजकांच्या पात्र उद्योगांची किमान १० समूह विकास केंद्रे स्थापन करण्यास राज्य शासन प्रोत्साहन देईल. प्रकल्प खर्चाच्या ९०% रक्कम अनुदान रुपाने सहाय्य म्हणून देण्यात येईल. दरवर्षी किमान दोन समूह विकास केंद्रे विकसित करण्यात येतील, जेणेकरून ५ वर्षांच्या कालावधीमध्ये एकूण १० समूह विकास केंद्रे विकसित होतील. ही रक्कम सामूहिक प्रोत्साहन योजना २०१३ अंतर्गत उद्योग विभागाच्या अर्थसंकल्पातून दिली जाईल.

(ब) महाराष्ट्र सूक्ष्म, लघु व मध्यम उपक्रम व महिला विकसन संस्था

सूक्ष्म, लघु व मध्यम उपक्रमाना सहाय्य करण्यासाठी एक समर्पित संस्था स्थापन करण्याचे महाराष्ट्र शासनाच्या विचाराधीन आहे. महिला उद्योजकांना प्रोत्साहन द्यायची गरज लक्षात घेऊन महाराष्ट्र सूक्ष्म, लघु व मध्यम उपक्रम व महिला विकसन संस्था म्हणून ती विकसित करण्यात येईल. या संस्थेमध्ये महिला उद्योजकांच्या गरजांनुसार प्रमाणित व आखीव अभ्यासक्रम तयार केले जातील. संस्थेमार्फत व्यवस्थापकीय, व्यावसायिक व तांत्रिक कौशल्यांशी संबंधित विविध कार्यशाळांचे आयोजन, प्रशिक्षणे व विकसन व धोरण सल्ला व्यवस्था निर्माण करण्यात येईल. संस्थेद्वारे सुप्त महिला उद्योजकांना प्रोत्साहित करण्यात येईल.

(क) समूहांसाठी पायाभूत सुविधा विकसन योजना

केंद्र व राज्य शासनाच्या समूह विकास योजनेंतर्गत मंजूरी मिळालेल्या समूहांमध्ये, जिथे किमान ५०% महिला सभासद असतील, महत्वाच्या पायाभूत सुविधा निर्माण करण्यासाठी १००% अनुदान देऊन औद्योगिकीकरणाला प्रोत्साहन देण्यासाठी राज्य शासन समूह विकसनाचा मार्ग अनुसरेल.

(ड) पुरस्कार व कौतुक उद्योग दिवस

माहिती तंत्रज्ञान पुरस्कारांच्या धर्तीवर व्यवसायातील सर्वोत्तमतेसाठी महिला उद्योजकांना वेगळ्या संवर्गामध्ये पुरस्कार देण्यात येतील.

उद्योगांना व विशेषतः सूक्ष्म, लघु व मध्यम उपक्रमाना त्यांची उत्पादने व क्षमता प्रदर्शित करण्यासाठी सामायिक व्यासपीठ उपलब्ध करून देण्यासाठी राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यामध्ये 'वार्षिक उद्योग दिन' साजरा करण्याचे औद्योगिक धोरण २०१३ मध्ये प्रस्तावित करण्यात आले आहे. उद्योग दिनी विविध प्रदर्शने, कार्यशाळा, परिसंवाद व सूक्ष्म, लघु व मध्यम उपक्रमासाठी विविध सादरीकरणे आयोजित करण्यात येतील व महिलांनी चालविलेल्या व त्यांची मालकी असलेल्या सूक्ष्म, लघु व मध्यम उपक्रमावर विशेष भर असेल. महिला उद्योजकांनी केलेल्या प्रशंसनीय कामासाठी व सुप्त महिला उद्योजकांना प्रोत्साहन देण्यासाठी महिलांना विशेष पुरस्कार देणे, हा ह्याचाच भाग असेल .

(इ) “मैत्री” मध्ये विशेष महिला कक्ष

महिला उद्योजकांच्या अडचणी सोडविण्यासाठी व त्यांना मदत करून संबंधित सर्व माहिती उपलब्ध करून देण्यासाठी “मैत्री” अंतर्गत एक खिडकी योजनेमध्ये राज्य शासन 'महिला कक्ष' स्थापन करेल.

६.१ साहस भांडवल निधी.

महिला व बाल कल्याण विभाग महिला उद्योजकांसाठी रु. ५० कोटीचा विशेष साहस निधी तयार करेल. ह्या निधीतून व्यवहार्यता तफावत निधीसाठी साहाय्य करण्यात येईल.

६.२ उद्योजकता व कौशल्य विकास

राज्य शासनातर्फे कौशल्य विकास योजना राबविण्यात येईल जेणेकरून महिला लाभार्थ्यांना त्यांचे ज्ञान अद्ययावत करून घेता येईल. महाराष्ट्र उद्योजकता विकास संस्था आवश्यकतेनुसार Entrepreneurship Development Institute (EDI), अहमदाबाद व एनएसडीसी यांच्याशी सहसहकार करून उद्योजकता विकास कार्यक्रम विकसित करतील. सदर प्रशिक्षणाकरिता दरवर्षी कमीतकमी रुपये ३ कोटी इतकी तरतूद उपलब्ध करून देण्यात येईल. तसेच महिला कर्मचाऱ्यांना उत्पादन सुरु झाल्यानंतर सुरवातीची तीन वर्षे दर वर्षी रु ३०००/- प्रशिक्षणाची मदत करण्यात येईल. (हे सहाय्य “कै. प्रमोद महाजन कौशल्य विकास योजने”शी जोडण्यात येईल) पात्र घटकास संबंधित कर्मचा-यांना कौशल्य विकासाचे प्रशिक्षण दिल्याबाबतच्या माहितीच्या आधारे अनुदान मंजूर करण्यांत येईल.

७. प्रस्तुत विशेष प्रोत्साहन योजनेच्या विविध सवलतीबाबत सविस्तर कार्यपध्दतीबाबत आदेश स्वतंत्ररित्या निर्गमित करण्यात येतील.

८. राज्य स्तरीय समन्वय समिती :-

महिला उद्योजकता विशेष धोरणातील विविध बाबींसंदर्भात शासन निर्णय दिनांक ०१/०४/२०१३ सामुहिक प्रोत्साहन योजना- २०१३ च्या परि. ९ अन्वये गठीत राज्यस्तरीय समन्वय समितीमार्फत विविध सवलतींच्या पात्रता निकष व वाटपाची कार्यपध्दती व त्यात सुधारणांकरणेबाबत निर्णय घेण्यात येईल.

९. उपरोक्त महिला उद्योजकांसाठी विशेष प्रोत्साहन योजनेच्या अनुषंगाने अपेक्षित आवर्ती निधी चालू आर्थिक वर्ष २०१७-१८ करीता रु.१५.२१ कोटी अपेक्षित असून, पुढील पाच वर्षाकरीता अंदाजे एकूण रु.६४८.११ कोटी इतका अपेक्षित आहे. सदर खर्च उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाच्या मंजूर अर्थसंकल्पातून करण्यात येईल. प्रस्तुत विषयी वित्तीय तरतूद अर्थसंकल्पीय अधिवेशनात करण्यात येईल व निधी मंजूरीचे आदेश यथावकाश निर्गमित करण्यात येतील.

१०. उपरोक्त महिला उद्योजकांसाठी विशेष प्रोत्साहन योजनेचा प्रारूप आराखडा वित्त, नियोजन, ऊर्जा, कामगार, पणन, नगर विकास, महिला व बाल कल्याण व कौशल्य विकास विभागाच्या अभिप्रायासह मंत्रीमंडळ बैठकीच्या मान्यतेने निर्गमित करण्यात येत आहे.

११. योजनेची वैधता :-

सदर महिला उद्योग धोरण शासन निर्णयाच्या दिनांकापासून ५ वर्षांच्या कालावधीसाठी अथवा शासनाच्या पुढील आदेशापर्यंत वैध राहिल.

उपरोक्त शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक सं.क्र. २०९/२०१७, दि. १०/११/२०१७ अन्वये दिलेल्या मान्यतेच्या अनुषंगाने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्रमांक २०१७१२१४१४३६०१५३१० असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

(श्रध्दा कोचरेकर)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. मुख्यमंत्री, यांचे अपर मुख्य सचिव महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- २) सर्व संबंधित मा.मंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ३) सर्व संबंधित मा.राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ४) मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/विधानसभा यांचे खाजगी सचिव, विधानभवन, मुंबई.
- ५) सर्व विधानमंडळ सदस्य, महाराष्ट्र राज्य,
- ६) मा.मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) सर्व मंत्रालयीन विभागाचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ८) आयुक्त, कौशल्य विकास , रोजगार व उद्योजकता संचालनालय, कोकण भवन, नवी मुंबई,
- ९) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-१ महाराष्ट्र , मुंबई
- १०) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-२, महाराष्ट्र नागपूर,
- ११) महालेखापाल (लेखा परिक्षा)-१, महाराष्ट्र मुंबई
- १२) महालेखापाल (लेखा परिक्षा)-२ महाराष्ट्र नागपूर
- १३) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
- १४) निवासी व लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
- १५) मुख्य कार्यकारी अधिकारी , महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, अंधेरी मुंबई.
- १६) विकास आयुक्त तथा उद्योग संचालक, नवीन प्रशासन इमारत, पहिला मजला मंत्रालय, मुंबई-३२.
- १७) सर्व कार्यासने , उद्योग विभाग, उद्योग ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२